

Lausunto Pohteen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta 2027–2030, syksy 2026

Vastaaja:

-

Vastaus:

07.10.2026, 21.21 - 07.10.2026, 21.32

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation puolesta, organisaation nimi:

Oulun Seudun Psykologit r.y.

2. Lausuntoa antavan yhteystiedot *

Etunimi	Terhi
Sukunimi	Coutinho
Sähköposti	terhi.coutinho@gmail.com

3.

DIA 28 Tavoitteet vuoteen 2030 ja toimenpiteet vuosina 2027-2028

Palvelut lapsille, nuorille ja perheille

Kasvatus- ja perheneuvontapalveluiden lakkauttaminen osana lasten, nuorten ja perheiden palveluiden uudistamista tarkoittaisi joidenkin arvioiden mukaan 40% vähennystä kasvatus- ja perheneuvonnan psykologityövoimaan. Tätä lakkauttamista on jo Pohteella suunniteltu, vaikka sosiaalihuoltolain muutosesitys ei ole vielä voimassa. Perustason perhepalvelujen merkitys korostuu lapsiperheiden tuen tarpeiden kasvettua jatkuvasti 2000-luvulla. Perheille tarjottavasta varhaisesta tuesta ei ole varaa leikata. Jos lasten ja vanhempien ongelmat tunnistetaan tehokkaan ja vaikuttavan avun kannalta liian myöhään, paine kasvaa lastensuojelussa, erikoissairaanhoidossa ja muissa raskaammissa palveluissa, mikä kasvattaa kustannuksia. Kapene-palvelun lakkauttaminen tai sen aseman heikentäminen on myös ristiriidassa sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiotavoitteiden kanssa. Soteintegraatio oli yksi keskeinen hyvinvointialueiden rakentamisen strateginen tavoite.

Pohteella on isoja aukkoja perustason psykologipalveluissa jo ennestään, mm. terveydenhuollon neuvolapsykologit puuttuvat melkein kokonaan. Tämä tarkoittaa sitä, että lähes kaikki Pohteen alle 6-vuotiaat lapset ovat ilman psykologipalvelua perustasolla. Osa nykyisistä kasvatus- ja perheneuvonnan psykologeista on jo ennen Pohdetta, ja pieni osa myös Pohteen aikana tehnyt osana muita tehtäviään myös neuvolapsykologin työtehtäviä, kuten pienten lasten kehitystaso- ja perheen vuorovaikutusarvioita sekä varhaisen vuorovaikutuksen hoitoa. Perhepalvelujen uudistuksessa kapenepsykologien työtä on suunniteltu muutettavaksi konsultatiiviseksi kliinisen psykologityön sijaan. Psykologin tekemää asiakastyötä, tutkimuksia, arviota ja hoitointerventioita ei voida korvata pelkällä konsultaatiolla eikä täysin vastaavaa palvelua ole muualla palvelujärjestelmässä Pohteella etenkin alle 6-vuotiaille lapsille tai vanhemmuuden tukea ja perheen ihmissuhteiden hoitoa tarvitseville.

Jos Pohde lakkauttaa lakimuutoksen jälkeen kapenetoiminnan, olisi nykyisten kapenepsykologien tehtäviin tärkeää sisällyttää neuvolapsykologin työtehtäviä, jolloin perustason psykologipalvelua olisi lapsille saataville myös opiskeluhoollon ulkopuolella.

Toisin kuin Pohteen järjestämissuunnitelmassa mainitaan, kapenepalvelut eivät ole olleet päällekkäisiä muiden perhepalvelujen kanssa. Sosiaalityöntekijä-psykologityöparien tuottamilla palveluilla on ollut oma tärkeä ja historiallinen tehtävänsä lapsiperheiden ennaltaehkäisevänä matalan kynnyksen palveluna. Sosiaalipalvelujen perhetyön ja kotipalvelun työmenetelmät ja työn tavoitteet eivät ole vastanneet kapenepalveluissa tuotettuja perheen vuorovaikutuksen tutkimiseen ja hoitoon keskittyviä palveluja.

Kasvatus- ja perheneuvonnassa kyse ei ole pelkästä neuvonnasta, vaan vaativasta ja vaikuttavasta ennaltaehkäisevästä psykososiaalisesta muutostyöstä, jolla ehkäistään raskaampien palvelujen tarvetta. Näiden palveluiden tuottaminen edellyttää sekä syvällistä kehityopsykologista osaamista että vahvaa sosiaalityön asiantuntemusta.

DIA 22: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet vuoteen 2030

Pohteen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksessa pidetään tärkeänä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu jokaisessa sosiaali- ja terveystalvelujen asiakaskontaktissa. Hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävinä talveluina nostetaan yhtenä esimerkkeinä esiin koulu- ja opiskeluterveydenhuolto.

Luonnoksessa mainitaan ennaltaehkäisevänä toimintana koulupsykologin tekemät psykologiset tutkimukset. Lakisääteinen mitoitus koulupsykologitalveluissa on tärkeää, jotta sekä hyvinvoinnin edistämiseen että ennaltaehkäisyyn voidaan panostaa opiskeluhuoltotalveluissa riittävästi. Pohteen talveluissa tällä hetkellä painotus on lakisääteiseen mitoitukseen pyrkimisen sijaan talveluiden kattavuuden lisäämisessä olemassa olevaa koulupsykologityön resurssia venyttämällä, jolloin koulupsykologin työ jää ohueksi ja irralliseksi.

Koulupsykologin työssä tarvitaan kokonaiskuva lapsen tai nuoren tarpeista kouluyhteisössä. Oppilaan tarpeiden kokonaiskuvan jäädessä vajavaiseksi yksittäiset psykologin tutkimukset ilman koulun omaa psykologia eivät ole vaikuttavaa psykologin työtä. Ennaltaehkäisevät tukitoimet ja lapsen tai nuoren kasvua ja kehitystä tukevien toimien suunnittelu ja seuranta eivät toteudu riittävästi. Koulupsykologitalveluiden saatavuus lakisääteisen mitoituksen mukaan on nostettava yhdeksi konkreettiseksi tavoitteeksi Pohteen talvelujen järjestämisessä mahdollisimman pian.

Oulun Seudun Psykologit r.y:n hallitus

Piia Hyytinen, puheenjohtaja

Terhi Coutinho, sihteeri